

donkerte slavernij
rapp^{er}
pleasend Suriname filosofisch
bijbel JOY
broers liefde
trots

Dit is Glenn de Randamie - zijn leven in beeld

Op zijn 35ste heeft Glenn de Randamie (1984), die als Typhoon festivals betovert met zijn filosofische en opzwevende rap, meer soulsearhing en therapie gedaan dan de gemiddelde vijftiger. Het zoeken naar de preciaire balans tussen depressie, ego, perfectionisme en loslaten vergt dagelijks onderhoud. Aan Zin gunt hij een exclusief kijkje in zijn boerderij in de omgeving van Zwolle, waar hij geniet van zijn werk en het leven.

TEKST: MINOU OP DEN VELDE | BEELD: BRENDA VAN LEEUWEN

PIJN

“Rond mijn zoste ben ik mij gaan verdiepen in de Surinaamse cultuur. Ik ben opgegroeid in een hele witte omgeving op de Veluwe, dus ik voelde dat ik wat miste. Vrij snel kwam ik uit bij *Wij slaven van Suriname* van Anton de Kom, want als je iets over de slavernij wil begrijpen, is dit het boek bij uitstek. Je krijgt een beter beeld van de tijd, en het economische stelsel. Interessant, want ons kapitalistische systeem, de zogeheten marktwerking, daar zit nog slavernij in. Hij vertelt ook dat de Nederlanders in de kaders van die tijd de meest brute slaveneigenaren waren. De *running gag* onder de Schotten en de Britten was bij slaven: als je nu nog een fout maakt, verkopen we je aan de Nederlanders. Verdeel en heers, dat deden de Nederlanders ook in Indonesië, om mensen onder controle te houden. Ik zie vandaag de dag zelfs nog hoe dat doordruist binnen gezinnen en families. Het niet met elkaar zijn. Dat is ook wat Bob Marley in *Redemption song* zingt: ‘*emancipate yourself from mental slavery.*’ Pijn

‘In onze opvoeding ging het om ZO min mogelijk opvallen’

wordt overgedragen van generatie op generatie. Soms voel ik een zwaarte waarvan ik denk: dit kan nooit van mij alleen zijn. Mijn ma was de opvoeder, en mijn vader de provider. Hij zat in het leger, en is drie keer op uitzending geweest in Joegoslavië. De eerste keer direct beschoten. Mijn vader was boerenzoon. Een hard bestaan dat al generaties terugvoert, waardoor hechting, gevoeligheid, kwetsbaarheid, niet als eerste blijkt uit je handelen. Mijn oudere broer Kevin heeft de knuffel geïntroduceerd in ons gezin. Wij waren niet gewend elkaar te knuffelen, maar hij kwam met de hiphopgroet, waarbij je elkaar broederlijk omhelst. In 2004 kwam mijn nummer *Familiair* uit. Dat was de eerste keer dat ik sprak over familieaangelegenheden, ook de pijnlijke kant. ‘Samen eenzaam in dat huis’, was een van de zinnen. Het werd me niet in dank afgenomen, maar het heeft wel gesprekken op gang geholpen waar we tot op de dag van vandaag baat bij hebben. We zijn met elkaar gaan praten. Ik ben met protestants-christelijke normen en waarden opgevoed, en met Surinaamse normen en waarden. Eerbied en respect voor ouderen. U zeggen, weten wat je plek is. Niet terugpraten. Voor ons betekende het dat we geen Surinaams spraken tegen ouderen. Best ouderwets. Dat komt ook nog voort uit de slavernij, je sprak dom

als je Surinaams sprak. Dus hoe beter je Nederlands was, hoe beter je aanzien. Hoe meer je op de witte man leek, hoe beter. In onze opvoeding ging het ook om zo min mogelijk opvallen. Je werd geacht om Nederlands te spreken. Sranantongo heb ik van huis uit nooit geleerd. Er werd thuis niet veel gesproken over historie. Je wist het, of je wist het niet. Als je ernaar vroeg, kon je wel eens antwoord krijgen (lacht), maar we hadden geen praatcultuur thuis. Want daar is een bepaalde openheid en kwetsbaarheid voor nodig, en als je kijkt naar waar mijn voorouders vandaan komen, dat waren levensbedreigende situaties. Veel moest in het donker gebeuren. Kwetsbaarheid werd genadeloos afgestraft. Dat zijn zaadjes die van generatie op generatie worden overgedragen. Ik denk dat mijn ouders dachten dat ze best open waren. Maar jaren terug kwam ik er achter dat er in onze familie ook slaveneigenaren zaten. Mijn pa noemde dat gewoon tussendoor. Ik dacht wacht eens even, en hij zei: oh, wist je dat niet? Misschien is dat ook patriarchaal. Op mijn 15de werkte ik als lichtmatroos. Mijn werkgever riep: ‘Ga de kajuit verven!’ Nog nooit gedaan, maar het voelde niet lekker om te vragen: hoe moet ik dat aanpakken? Dat heeft met een bepaalde rangorde te maken. Een dynamiek die gebouwd is op respect, in plaats van op gelijkwaardigheid.” ▶

GLENN DE RANDAMIE (1984)

debutteert op zijn 15de als rapper in de formatie Rudeteenz, samen met Phreako Rico van Opgezwolle en zijn broer Kevin, bekend als Blaxtar. Na het album *Tussen licht en lucht* (2007), bekroond met een Zilveren Harp, breekt hij in 2014 door met *Lobi da basi* en ontvangt drie Edisons. Naast succesvolle tours en festivaloptredens met zijn band maakt Typhoon verschillende sociaal-maatschappelijke programma's voor de NTR en de EO. Het nieuwe album van Typhoon zal in september verschijnen.

‘Deep down inside
ben ik een
introverte
jongen’

MIJN JONGE IK

“Ik ben opgegroeid in een rijtjeshuis, maar mijn droom was een boerderijtje, van jongs af aan. Ik kon al wegdromen als ik vanaf de snelweg in een weiland een klein schuurtje zag. Mijn ouders hielpen mij om het in te richten, want in 2017 zat ik met mijn hoofd heel ergens anders. Ik wist nog net wanneer ik het koopcontract moest tekenen.

Hier zit ik graag, onder de walnotenboom. Ik kijk uit over het land, en begin te fantaseren. Heerlijk, die vrijheid. Hiervoor komt een prachtige bloementuin, dan heb ik een mini-parkje, met fruitbomen, noem maar op. Voor mij hebben bomen zo’n prettige energie. Als kind ging ik al de bossen in. Bij deze boom kijk ik naar de wereld vanuit mijn jonge ik. Deep down inside ben ik een introverte jongen. Rustig, gevoelig. Zet me alleen in de natuur en ik ben cool. Als baby was ik zo stil. Als ze mij op de bank zetten, moesten ze checken of ik nog ademde, want ik verroerde me niet. Mijn vriendin zegt hetzelfde, als ze me ziet slapen, beweeg ik niet. Roerloos. Maar mijn karakter is ook uitbundig. Het podium heeft me nooit moeite gekost. Die kant moest er ook uit.”

SPEELSHEID

“Als kind heb ik nooit muziekles gehad. Ik was wel altijd op het keyboard van mijn opa bezig. Als ik een melodietje had bedacht ging ik dat uitzoeken. Ik kon helemaal niet basen. Maar omdat ik het leuk vond heb ik laatst zo’n mini ukelele bass gekocht, en daar dingen mee ingespeeld, gewoon op de tast. Het is echt een speeltuin! Waarom ukelele bass? (lacht) Heel eerlijk? Hij heeft rubberen snaren, die hoef ik niet te vervangen, want dat is een rotwerkje. Ik wil gewoon spelen. En deze is klein, ik kan de grepen makkelijker maken. Ik kan het niet echt goed, maar ik speel net zo lang tot ik denk: hey, dit is vet! Ik vind het superleuk, want het leert me meer over muziek. Ik maak muziek vanuit speelsheid. Vanuit die jonge ik die zich verwondert. Ook al komen er maar twee akkoordjes uit, ik geniet ervan.”

BROERS

“Dit ben ik met mijn broers, Earl en Kevin. Ik ben die kleine. Sharon, de jongste, staat er niet op. We zijn heel hecht. Toen Kevin hulp nodig had met zijn platenmaatschappij, focusten we ons met ons vieren daarop. Bij mijn doorbraak sprong Kevin weer in als interim manager. Sharon doet mijn management. Earl staat met mij op het podium. We vormen

een kleine economie op zich. We zijn vrijgevochten. Niemand werkt voor een baas. Mijn ma zei laatst: hoe komt het dat al mijn kinderen zo eigenwijs en zelfstandig zijn? Is dat een autoriteitsprobleem? Ik zei haar: ik ben juist blij dat ik die kaders heb gekregen. Hoe je met elkaar omgaat, beleefdheidsvormen. Altijd de deur openhouden voor een meisje. Dat zijn handige tools.” ▶

ALS EEN BLOEM NAAR DE ZON

“Mijn bijbel is echt een werkbijbel. Heerlijk, ik ben ook een nerd. Ik heb een klein boekje waarin ik de mooiste teksten voor mijn dagelijks leven noteer. Als ik druk ben, heb ik hier Johannes 14:27: *Mijn vrede laat ik bij jou achter. Deze vrede is anders dan die van de wereld. Wees dus nooit meer bang of ongerust.* Dat is mijn herinnering van: *oh ja, kalm aan.* Voor het slapen: *Ik ga rustig liggen en slaap vredig in. Ik weet dat alleen u mij beschermt, here.* Dat is psalm 4:9. 1 Johannes 4:7. Ik hou van Johannes. De herkenning van: *oh ja, datgene wat ik altijd al wist, als kind al, dat God liefde is, en dat die energie in die woorden tot leven komt.* Ik ben opgevoed met de zware kant. In de *bible belt* heerste een oordelende God. Uit alles wat mij is geleerd, voelde ik vroeger al: dit is niet mijn God. De verbinding die ik voelde met de natuur, van jongs af aan, letterlijk met Jezus fietsen en lol maken. Dat was voor mij God. Nog steeds. Dat resoneerde niet met wat ik hoorde. In het Nieuwe Testament is Jezus gekomen, de *gamechanger*. Door hem weet ik dat ik al vergeven ben. Dat ik me telkens meer naar de liefde toebuig, als een bloem naar de zon. Daarom kan ik mezelf niet per se religieus noemen, want religie zet dingen vast. Zodra je God vastzet, leeft het niet meer.

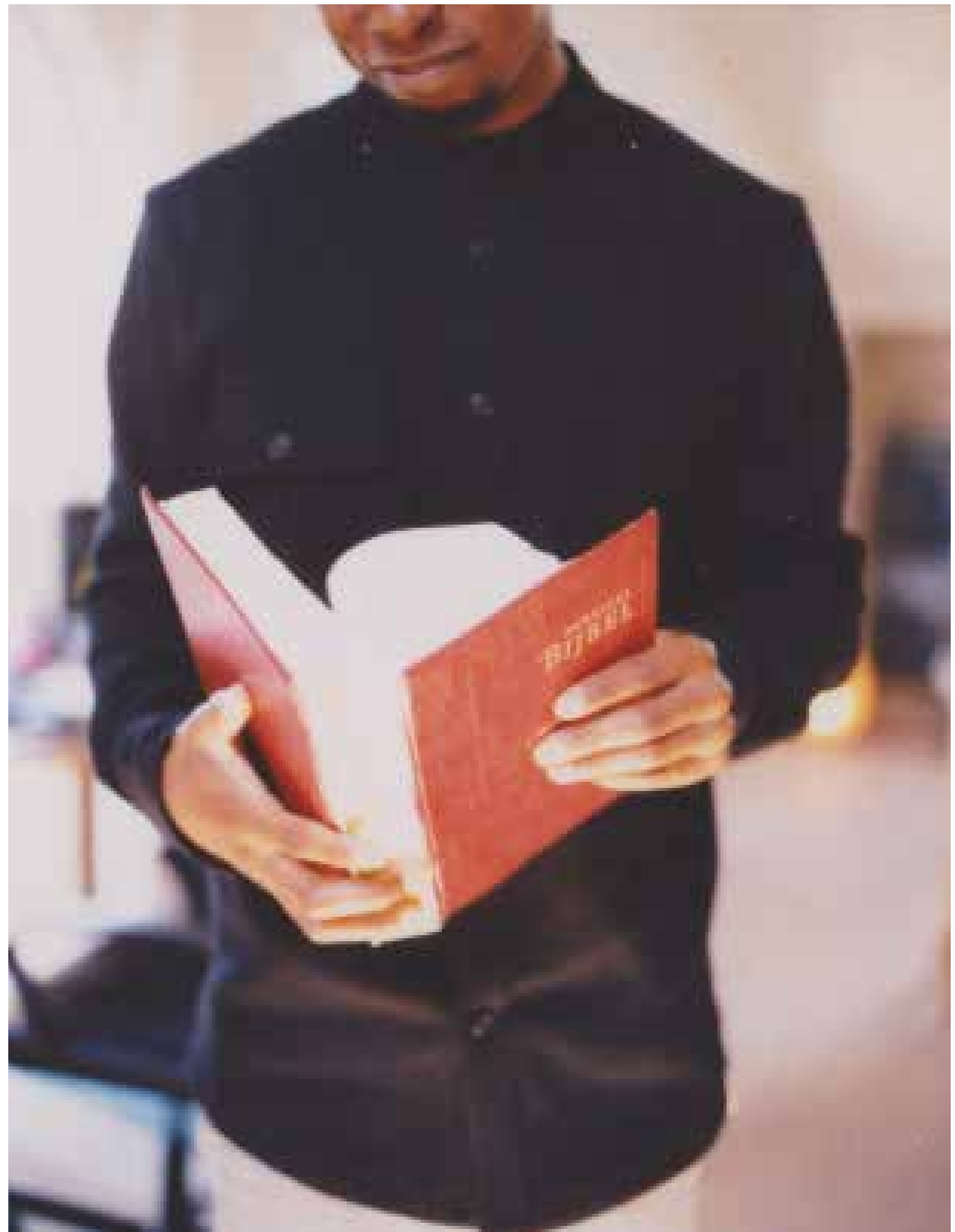
Thuis was het geloof best traditioneel. Rust, reinheid en regelmaat. Daar was mijn moeder strikt in. Wij mochten zondag niet buitenspelen. Tegelijkertijd zag ik dat mijn moeder veel kracht haalde uit haar geloof. Ik ging naar de zondagsschool bij de kerk. Vooral de verhalen vond ik prachtig. In de liederen zat een hoop liefde, maar ook een hoop dwang en veroordeling. Een groot deel van de schuld en schaamte die ik zo lang met me heb megedragen, komt door de bijbel. Schaamte over wie ik ben. Over seksualiteit, over gedachtes. Je bijna schuldig voelen omdat je seksuele gevoelens had. Als je leert dat je alleen seks mag hebben na het huwelijk, en je doet wel aan zelfbevrediging, dat wringt enorm. Het is een heel systeem waar je in zit. Wat je ouders niet zeggen, hoor je wel in de kerk of op school. Maar ik ben blij dat ik ben opgevoed met kennis van God. Want ook toen ik niet veel van het geloof moest hebben, merkte ik dat mijn algemene kennis gigantisch groot was.

Ik heb dertig jaar lang valse overtuigingen gehad over mijn identiteit. ‘Ik ben niet voor de liefde. Ik kan me niet hechten.’ Er is een bepaalde donkerte die altijd bij mij heeft gezeten. Ik deed uitspraken als ‘dat is nou eenmaal onderdeel van wie ik ben’, omdat die donkerte mijn dagelijkse realiteit was. Waar dat vandaan komt? Eén is hypersensitiviteit. Ik pik veel meer op dan voor mij bedoeld is. En als je niet de tools hebt om alles te verwerken, dan vraagt dat nogal wat van je, vooral als kind. Ik heb zoveel liefde gekregen van mijn ouders. Maar voor een groot deel begrepen ze mij niet. Mijn pa zegt dat hij zich vaak heeft

‘De verbinding die ik voelde met de natuur, van jongs af aan, letterlijk met Jezus fietsen en lol maken. Dat was voor mij God. Nog steeds’

verbaasd over de vragen die ik stelde. Levensvragen. Waar God woonde, wat zijn karakter was. Ik wilde het allemaal weten. Soms ging ik naar het bos en kwam terug met filosofische teksten waarvan hij dacht: waar haal je dat vandaan? Veel volwassener dan wat mijn leeftijd zou dicteren. Ik heb wel tools gekregen van mijn tweede moeder, Myrtle, de moeder van een schoolvriend. Zij legde mij uit dat ik mezelf kon beschermen. Beeld je zelf in dat je een lichtcocon om je heen hebt waar wel positieve energie en licht doorheen kan, maar waar negatieve energie door wordt geblokt. Thuis, in dat grote gezin, waren er wat spanningen. Dus ik vond het heerlijk om bij Myrtle te zijn. Zij kon mij iets geven wat ik thuis niet kreeg. Als je van alles aanvoelt, maar je ouders bevestigen je niet, je omgeving niet, ben ik dan gek? Hoe ga ik dat rijmen? Ik was zo onzeker. Dan is het prettig dat iemand zegt: het is helemaal niet zo gek, ik bescherm je. Want er speelt meer in de wereld dan alleen wat je ziet. Wat ik thuis oppikte, spanningen.

Al van jongs af aan ben ik gevoelig voor taal. Niet alleen voor de woorden, maar ook voor wat er energetisch meekomt. Therapie heeft voor mij veel gedaan. Familieopstellingen maken met poppetjes, en dan kijken waar jij staat. Om onrust en rommel op te ruimen, of in elk geval te zien. Bijvoorbeeld wat een gebrek aan hechting doet. Hechting heeft ook met veiligheid te maken. Nu ik me veilig genoeg voel om mezelf te zijn, kan ik me pas echt verbinden, ook in de liefde. Ik voel me zo vrij, ook om fouten te mogen maken, dat ik minder hoeft te pleasen. Alleen is dat gedrag zo lang zo’n groot onderdeel van mij geweest, dat het nog steeds soms oppopt. Te veel ruimte geven. Terwijl ik al heel goed weet waar ik naartoe wil. Als mijn vriendin iets niet tof aan mij vindt, is het dat wel. Dat pleasende gedrag.” ▶

‘Dit is een Surinaamse wasvrouw.
Van ver kun je haar al zien, het voelt alsof
zij het huis beschermt’

THUIS

“Dit schilderij heb ik gekregen voor mijn 28ste verjaardag van een vriendin, de zus van Coen Witteveen, een goede vriend én de saxofonist van mijn band. Gemaakt door hun tante, Iris du Chateaux. Dit is een Surinaamse wasvrouw. Ik vind het prachtig. Van ver kun je haar al zien, het voelt alsof zij het huis beschermt. Toen ik mijn stamboom uit ging pluizen, kwam ik er achter dat onze familie een hele lijn van Surinaamse wasvrouwen kent. Voor mij is dat geen toeval. Dit schilderij voelt altijd als thuis aan. In haar blik zie ik melancholie en trots. Krachtig, zoals alleen een vrouw van Afrikaanse komaf kan kijken. Tijdloos hè? Mijn moeder is ook zo’n leeuwin. Een lieve empathische vrouw, maar ook statig. Je komt niet makkelijk in haar binnenste kring. Een intelligente vrouw, die haar haar hele leven heeft gezorgd. Ik schrijf vaak, dat is heel hiphopachtig, bepaalde dingen toe aan mijn moeder, wat eigenlijk een stem is van binnenuit. ‘Mijn mama zei me.’ Wijsheden die ik zelf heb vergaard, maar niet als mijn eigen moraal wil opvoeren. In een verhaal is het vaak mooi als een ouder persoon je wat zegt. Het is minder vingerwijzend. Omdat mijn teksten sowieso balanceren op dat randje van kennis en moraal, denk ik dat die stijlvorm mensen genoeg ruimte biedt om zichzelf erin te vinden.”

COMPONEREN

“Ik rap sinds mijn 15de. Het tekstschrijven gaat de hele dag door. Als ik niet kan typen in mijn telefoon, neem ik een voicemail op en zing wat in. Afgelopen maand heb ik in een huis in Spaarndam gezeten om te schrijven. Overal aan de muren hingen teksten, zodat ik op een gegeven moment verbanden zag en dacht: oh, maar dit moet dat zijn! Met producer Dries Bijlsma werk ik al vijftien jaar samen. Vaak legt hij de muzikale basis, of ik heb een ideetje. Ik werk ook graag samen met Freez. Goeie vriend van me. Tegenwoordig maak ik zelf steeds meer composities, dat is een nieuw gebied voor mij. Ik begon er pas

mee toen ik 32 was, best wel oud. Ik vind het heerlijk, want nu ben ik minder afhankelijk. Het komt door Mano, mijn toetsenist. Ik vroeg hey, kun je mij op gang helpen? Toen zei hij: waarom doe je het niet zelf? Dan kun je echt jouw gevoel erin leggen, en is het makkelijker communiceren, als je er verder mee wil. Ik zat nog met het idee van ik kan het niet, maar toch besloot ik: laat me dit doen. Ik voelde dat vertrouwen, en ben aan de slag gegaan met Logic, een softwareprogramma om muziek mee te maken. Mijn plaat is bijna af, maar je ziet het: alles staat nog in de werkmodus.” ▶

ZEGENING

“Mijn pa rijdt me vaak naar optredens. Hij speelde saxofoon, maar nooit professioneel. Dus hij geniet. Het is ook leuk, omdat we zo eigenlijk tijd samen inhalen. Als volwassenen. Ik vraag hem hoe hij vroeger leefde in Suriname. En naar waar hij spijt van heeft. Ik ben heel gelukkig met mijn vriendin. Ik ben heel zelfstandig, en zij ook. Dan is het ook leuk of zo. Zij doet haar dingetje. Ze is fotografe, en werkt ook in een psychiatrische kliniek. Het ontmoet mijn vader als hij ons samen ziet. Want hij realiseert zich, zo vrij als ik met mijn vriendin ben, zo vrij waren zij vroeger niet. Dan krijg je in één keer een background-story. Naarmate hij ouder wordt, wordt hij ook opener. Dat is mooi. Vaak genieten we gewoon van elkaars aanwezigheid in stilte. Want zo zijn wij ook. We hoeven niet altijd te praten.

Laatst was ik het gras aan het maaien, mijn vader kwam langs en keek zo naar me, en hij was zichtbaar geëmotioneerd. Hij zei: je opa zou nu vol trots gekeken hebben, naar wat zijn kleinzoon heeft bereikt. Want we komen van ver, als familie, en ook als ik kijk naar mijn familiegeschiedenis. Dat ik hier nu mag wonen, en nu gelukkig mag samenwonen ook, is een zegening. Dit huis is ook een thuisoord voor een heleboel mensen. Als mensen even geen huis hebben, of het lastig hebben in hun relatie, kunnen ze hier terecht. Ik ben zo dankbaar dat ik dat kan providen.”

‘Ik zat te veel in mijn hoofd, het moest lijfelijk worden. Daarvoor is boksen zo geweldig. Het leert je zoveel over jezelf’

LOSLATEN

“In 2015 sprak ik nog over: je hebt Typhoon en Glenn. Ik vroeg me af, hoe kan ik mijn privéleven en mijn artiestenleven samenbrengen, zodat het contrast minder extreem is? Patrick, mijn personal coach, hielp me in 2015 om met de druk om te gaan. Het zat niet alleen in mijn werk, maar vooral in de beweegredenen waarom ik zo hard werkte. Dat was vanuit een gevoel dat ik altijd tekortschoot. Ding is: ik wil het graag goed doen. ‘Mijn vijand is mijn hoofd’, is een van mijn teksten uit die tijd. Ik zat te veel in mijn hoofd, het moest lijfelijk worden. Daarvoor is boksen zo geweldig. Het leert je zoveel over jezelf.

Kickboksen is de perfecte metafoor voor hoe ik nu in het leven sta. Als je verkrampd komt de stoot veel minder hard aan dan wanneer je vanuit ontspanning bokst. Dus loslaten, accepteren, is een gigantisch groot ding. Je voelt de angst om geraakt te worden, de angst om op de vloer te vallen, maar *what is the worst that can happen?* Boksen heeft me in contact gebracht met mijn kwetsbare ik. Ik was op mezelf gericht, eigenwijs, trots. In

mijn werk, in de liefde. Nee, dit gaan we doen. Nee, dat moet zo. Niet toe kunnen geven dat ik verkeerd zat. Opereren vanuit ego. Of juist vanuit zelfmedelijden. Want dat is ook ik-gerichtheid. Neem deze periode, de **67** na tijd. Iedereen heeft het er moeilijk mee. Aan de ene kant relativeer ik: kijk waar ik woon, ik ben gezond, ik ben gelukkig. Aan de andere kant verlies ik vijftien festivalshows. Sta ik mezelf toe dat verdriet te voelen, of niet? Van de week merkte ik dat het mij verlamde, de vraag: hoe moet dat nu? Zodra ik merk dat ik iets te veel ik-gericht word, denk ik: heb vertrouwen, het komt goed. Weet je, ik heb gemerkt dat het zoveel prettiger werken is, of leven is, in lichtheid. In joy. Juist omdat ik zo erg die andere kant heb meegemaakt. Ik had het er met een vriend over, die zei: als ik 60 ben, wil ik me daar in verdiepen. Dan denk ik: waarom zou ik wachten? Het is een avontuur, laat me daar nu ingaan. Want ik weet dat ik daar gelukkiger van word. Dat betekent niet dat ik roomser dan de paus ben. Maar ik weet wat het licht met je doet en voor je kan doen. Ik geniet oprecht van de man die ik nu ben.”

